

STORTINGET

Representantforslag 29 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski

Dokument 8:29 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om å utrede oppsamling av bly fra skytebaner og forbud mot blyholdig jaktammunisjon i Norge

---

Til Stortinget

Bakgrunn

Bly er svært giftig og er rangert som den mest alvorlige giftrusselen mot folkehelsen på verdensbasis. Verdens helseorganisasjon har slått fast at alt inntak av bly utgjør en helserisiko for mennesker (WHO 2018).

Bly står på den norske prioritetslisten med kjemiske stoffer og stoffgrupper som regnes for å utgjøre en alvorlig trussel mot helse og miljø. Stoffene på listen omfattes av et nasjonalt mål om at bruk og utslipp kontinuerlig skal reduseres, med intensjon om å stanse utslippene innen 2020 (Miljøstatus 2019a).

Det er to viktige kilder til utslipp av bly fra ammunisjon: skytebaner og jakt. Den første er stor, men lokal, den andre er spredt over alle norske jaktmarker.

Til tross for den nasjonale målsettingen om å stanse utslippene av bly vedtok Stortinget å oppheve totalforbudet mot blyhagl i 2015, etter at forbudet hadde eksistert i rundt 10 år, jf. Innst. 145 S (2014–2015) og Dokument 8:55 S (2013–2014). To år senere hadde 88 pst. av rypejegerne gått tilbake til blyhagl som jaktammunisjon. I 2017 ble det totale blyutslippet i Norge beregnet til 87 000 kg, og størstedelen av dette (67 pst.) kom fra blyhagl brukt til jakt (Miljøstatus 2019b).

Blyholdig ammunisjon er også helt dominerende i elgjakt. En undersøkelse viste at 94 pst. av elgjegerne brukte blyholdige kuler (Stokke et al 2017). Det er grunn til å anta at ammunisjonsvalget er tilsvarende for jakt på hjort og villrein. I mengde utgjør bly fra storviltammunisjon bare en liten del av det totale utslippet. Problemet med bruk av blyholdig ammunisjon til storviltjakt er at kulene fragmenteres i tusenvis av små biter som forurenses kjøttet som konsumeres av mennesker, og slakteavfallet som spises av åtselere.

Det er vitenskapelig konsensus om at bruk av blyholdig jaktammunisjon utgjør en helserisiko for mennesker og viltlevende dyr, og at hele økosystemer forgiftes. Mer enn 99 pst. av alle fagartikler om disse emnene som er publisert de siste 45 år, konkluderer med det samme.

Det foreligger en rekke studier som viser at mennesker som konsumerer mye kjøtt fra småvilt eller storvilt skutt med blyholdig ammunisjon, har forhøyete blyverdier i blodet. To norske undersøkelser dokumenterte dessuten at kvernet elgkjøtt som selges i norske butikker, inneholder helsefarlige nivåer av bly fra ammunisjon. Dette kjøttet hadde vært forbudt å selges dersom EU-kommisjonens grenseverdi for blyinnhold i rødt kjøtt ble gjort gjeldende for viltkjøtt.

Blyeksponering er spesielt farlig for foster og barn, når nervesystemet er under utvikling, og kan føre til nedsatt IQ og reduserte kognitive evner. Bly har en lang rekke andre negative helseeffekter hos mennesker, blant annet økt blodtrykk og nyreskader.

Blyrester fra ammunisjon, både hagl og kuler, er en viktig kilde til forgiftning og død hos havørn og kongeørn. Ett eneste blyhagl (0,2 gram) er nok til å gi alvorlig forgiftning hos en ørn. Nyere forskning viser at blyeksponering fører til redusert flygeferdighet hos konge-

ørn. Dette kan medføre økt risiko for kollisjoner med kraftledninger og vindturbiner. En pågående studie dokumenterte høye blyverdier i blodet hos brunbjørn i Skandinavia. Den mest sannsynlige blykilden er blyres-ter i slakteavfall og kadaver fra storviltjakt.

Det har i flere sammenhenger vært hevdet at blyfri ammunisjon ikke er like effektiv, og at det derfor er bekymringsfullt ut fra et dyrevelferdsperspektiv å innføre blyforbud på jakt. Det finnes imidlertid blyfrie alternativer som er like effektive til jakt som blyholdige hagl og kuler. Før blyhaglforbudet ble innført i 2005, gjennomførte Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) en undersøkelse som viste at blyfrie hagl er minst like gode eller bedre enn blyhagl.

En rekke andre nyere studier viser at homogene kuler (kobber) er like effektive til jakt som blyholdige kuler til storviltjakt (Stokke m.fl. 2019).

Så vidt forslagsstillerne kjenner til, er det ikke foretatt undersøkelser om skadeskyting i den tiårige forbudsperioden. Derimot ble det gjennomført en dobbelt blindstudie i USA (Pierce m.fl. 2015), der man sammenlignet tre ulike hagltyper (1 bly og 2 stål) for jakt på duer.

Konklusjonen var som følger:

«There were no differences in the number of attempts, or number of shots fired among ammunition types. Hunters were unable to distinguish the ammunition type being used in the field, and we detected no relationship between ammunition type and level of hunter satisfaction. Field analyses detected no difference in doves bagged per shot, wounded per shot, bagged per hit, or wounded per hit among the three ammunition types.»

Danmark har lenge hatt et forbud mot blyhagl, og California innførte et forbud mot all blyholdig jaktam-

munisjon fra 1. juli 2019. På oppdrag fra EU-kommisjonen utreder det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) nå restriksjoner for bruk av bly i hagl, annen ammunisjon og fiskeredskaper. I Norge gjelder fortsatt et forbud mot bruk av blyhagl over våtmarksområder, men etterlevelsen er usikker og kontrollen illusorisk.

Et forbud mot all blyholdig jaktammunisjon vil være et miljøtiltak som gjør at Norge langt på vei når den nasjonale målsettingen om å stanse alle utslipp av bly. Det vil også fjerne en viktig kilde til blyeksponering hos mennesker, blyforgiftning av viltlevende dyr og blyforurensning av økosystemer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen fase inn et forbud mot blyholdig jaktammunisjon i Norge og sette i gang en utredning av tidspunkt for innføring av et slikt forbud.
2. Stortinget ber regjeringen utrede løsninger for oppsamling av bly under skyting på skytebaner og utrede mulige pålegg om bruk av dette utstyret ved skyting på bane, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
3. Stortinget ber regjeringen lage et program for analyse av blyinnhold på og rundt alle utendørs skytebaner, utrede mulige oppsamlingsmetoder for akkumulert bly og komme tilbake til Stortinget med saken på egnet måte.

16. desember 2019

Arne Nævra

Lars Haltbrekken

Kari Elisabeth Kaski